

## עניינים תוכן

2.....	מבוא
3.....	פרק ראשון : חוק הלאום
8.....	פרק שני המיעוט הערבי בישראל עד לחוק הלאום
14.....	פרק שלישי : השפעת חוק הלאום על החברה הערבית בישראל
20.....	סיכום
22.....	ביבליוגרפיה

## מבוא

חוק הלאום הוא חוק אשר מבקש לעגן בחוק יסוד את הזהות של מדינת ישראל בתור מדינת הלאום של העם היהודי. החוק מפרט סעיפים והוראות שונות אשר נוגעים ומגדירים בצורה חד משמעית את האופי של מדינת ישראל. חוק זה אושר בכנסת בתאריך ה-19 ליולי שנת 2018. החוק קובע את כי מדינת ישראל היא מדינת הלאום של העם היהודי. לעם היהודי יש זכות להגדרה עצמית. הסמלים של המדינה מעוגנים בחוק גם כן. לצד קביעות אלו נקבע גם כי הערבית לא תחשב לשפה רשמית אלא לשפה בעלת מעמד מיוחד בלבד. עוד נקבע כי המדינה רואה בפיתוח של התיישבות יהודית בתור ערך לאומי וכי יש לקדם את ההתיישבות הזו. לא נאמרו דברים דומים לגבי התיישבות ערבית.

לאחר חיקוקו של החוק גורמים שונים הביעו את מורת רוחם מהחוק הזה. הם הצביעו על האפליה הקיימת בחוק, לא רק מבחינת סעיף ההתיישבות והשפה, וטענו כי חוק זה למעשה פוגע במרקם החיים של החברה הישראלית. הוא מפלה את הערבים וגורם לשסעים הקיימים ממילא בחברה הישראלית להיות חמורים הרבה יותר. עבודה זו תבקש לבחון את הסוגייה הזו. היא תבקש לראות כיצד החוק הזה השפיע על החברה הערבית וכיצד הוא עתיד לעצב את היחסים בין היהודים ובין הערבים במדינת ישראל. שאלת המחקר של העבודה אם כן תהיה:

### **כיצד בא לידי ביטוי חוק הלאום במעמדם של המיעוט הערבי בישראל?**

על מנת לענות על שאלת המחקר של אערוך את המבנה הבא. הפרק הראשון של העבודה יעסוק בנושא של חוק הלאום עצמו, על סעיפיו הבעייתיים, ועל השלכות החוק הזה על תפיסות המיעוט הערבי את מהות החוק. הפרק השני של העבודה יעסוק בחברה הערבית, ויתאר את הפערים ואת האפליות של החברה הזאת לעומת החברה היהודית, עד לחוק הלאום. הפרק יבקש להסביר את האפליה הקיימת ואת הפערים הקיימים בין החברות השונות עוד לפני החלתו של חוק הלאום. הפרק השלישי של העבודה יתאר את דעות החוקרים ואת התפיסות השונות אשר מבקשות להבין כיצד החוק הזה יכול להשפיע ולעצב את מערכת היחסים שבין היהודים ובין הערבים במדינת ישראל.

## פרק ראשון: חוק הלאום

חוק הלאום, או בשמו הרשמי, חוק יסוד- ישראל מדינת הלאום של העם היהודי, הוא חוק אשר מבקש לעגן את הזהות של מדינת ישראל בתור מדינת הלאום של העם היהודי באופן חד משמעי, דבר אשר לא הוגדר בצורה חוקתית מאז קום המדינה ועד להופעה של חוק זה בשנת 2018. החוק קובע בפועל כי לעם היהודי יש לזכות להגדרה עצמית ולמעשה המדינה היא ביטוי מעשי לזכויות אלו<sup>1</sup>.

לחוק הלאום יש שלושה טיעונים מרכזיים אשר מצדיקים את הקיום ואת החקיקה של החוק הזה. הטיעון הראשון הוא הצורך בעיגון חוקתי של המובן מאליו. הרציונל אשר קיים בישראל עבור אימוץ של אסטרטגיה חוקתית, הוא הרצון להגן על ערכי יסוד מפני פגיעה. ערכי היסוד הללו לא מאוימים בזמנים כסדרים אולם יש חשש כי בעת משבר הערכים הללו יכולים לקבל ערעור ולכן יש צורך להגן עליהם מבחינה פורמלית. לכן, זהותה של מדינת ישראל, בתור מדינה שנועדה להיות מדינת הלאום של העם היהודי, נדרשת לביסוס חוקי שימנע פגיעה עתידית בעת משבר<sup>2</sup>.

טיעון נוסף הוא טיעון סימטריה חוקתית. החוקות של מדינות דמוקרטיות שונות כוללות שני נושאים מרכזיים. הראשון הוא הפן אשר עוסק במבנה של רשויות השלטון וביחסים שבין הרשויות. הנושא השני הוא העיסוק של ערכי היסוד של המדינה. בשנת 1992 חוקקה כנסת ישראל שני חוקי יסוד אשר עוסקים בנושא של זכויות האדם. באופן דומה יש ליצור חקיקת יסוד אשר מבקשת לעגן את מרכיבי הזהות היהודית של המדינה בצורה חוקתית ומלאה. ללא עיגון ערכים לא תתרחש סימטריה בין החוקים של זכויות האדם ובין החוקים העוסקים בערכי המדינה ובהיות שלה. כך החוקים של זכויות האדם עתידים להיות מקובלים יותר על המדינה מאשר החוקים הקשורים לאופי המדינה<sup>3</sup>.

<sup>1</sup> שרביט- ברוך, פ' (2018). חוק הלאום והשלכותיו - האם הדמוקרטיה הישראלית נמצאת בסכנה? מבט על. גיליון 1080.

<sup>2</sup> ויניצקי, ח', שארף, ש' (2017). הצעת חוק יסוד- ישראל מדינת הלאום של העם היהודי. משפט וציונות א'. הוצאת מכון בגין למשפט וציונות. עמ' 11-14.

<sup>3</sup> קרמינצר, מ' (2020). שבע הערות על חוק הלאום. מבט תיאורטי והשוואתי. הוצאת מכון וולטר ליבך. עמ' 37